

BIJWERKINGEN? NEE, DAT HOEF IK NIET TE WETEN

Door Roelien Janssen

Het bespreken van de bijwerkingen van een medicijn is een onderwerp dat aandacht nodig heeft. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor de apothekersassistent. Bijvoorbeeld door de belangrijkste bijwerkingen te noemen, zodat de patiënt hier alert op is. En door het abstracte begrip bijwerkingen concreet te maken. Door uit te leggen hoe een patiënt een bijwerking kan herkennen of door praktische adviezen te geven.

Mevrouw Yilmaz (30 jaar) heeft van de huisarts een eerste recept gekregen voor naproxen 500 mg, 2 keer daags 1 tablet. De apothekersassistent informeert mevrouw Yilmaz over haar medicatie. Ze wordt bij het ter sprake brengen van de bijwerkingen onderbroken: mevrouw Yilmaz geeft aan dat ze de bijwerkingen van dit medicijn niet hoeft te weten. Ze heeft nooit last van bijwerkingen. Als ze de bijwerkingen hoort, gaat ze extra opletten of ze bijwerkingen krijgt. De apothekersassistent gaat niet op de bijwerkingen in en rondt het gesprek af. Mevrouw Yilmaz bedankt de apothekersassistent en verlaat de apotheek.

Na 2 dagen komt mevrouw Yilmaz terug in de apotheek. Ze geeft aan zich misselijk te voelen sinds ze begonnen is met de naproxen en ze heeft buikpijn. Ze vraagt zich af hoe dit komt. De apothekersassistent geeft aan dat naproxen maagdarmklachten kan geven als bijwerking. De apothekersassistent geeft het advies dat het kan helpen om naproxen na wat eten in te nemen. Mevrouw Yilmaz bedankt de apothekersassistent en verlaat weer de apotheek.

Na twee weken komt mevrouw Yilmaz weer in de apotheek. Ze geeft aan dat het heeft geholpen om de naproxen na wat eten in te nemen. Ze is blij met het praktische advies van de apothekersassistent.

DE JUISTE ZORG VERLENEN

In de casus geeft mevrouw Yilmaz aan dat ze de bijwerkingen niet wil weten. Ze geeft ook aan dat als ze de bijwerkingen hoort, ze er juist extra op gaat letten of ze die bijwerkingen krijgt. Ze is wellicht ook angstig voor bijwerkingen. Als zorgverlener wil je de juiste zorg verlenen door goede informatie te bieden, maar je wilt ook rekening houden met wat de patiënt wel en niet wil horen. De patiënt heeft daarin een eigen keuze. Wat

betreft bijwerkingen is het belangrijk patiënten te vertellen op welke bijwerkingen ze kunnen letten en hoe ze de bijwerkingen kunnen herkennen. De patiënt kan dan op tijd aan de bel trekken bij de apotheek of arts.

De patiënt weet zelf niet op welke klachten hij moet letten

Ook kunnen praktische adviezen zoals bij mevrouw Yilmaz ervoor zorgen dat de bijwerkingen minder/niet voorkomen. Geef ook altijd bij een eerste uitgifte de geneesmiddelinformatiefolder voor de patiënt (GIP of VI) mee, of verwijst naar Apotheek.nl. Hier staan ook de meest voorkomende of belangrijke bijwerkingen met uitleg en adviezen beschreven die je als ondersteuning kunt gebruiken bij een uitgiftegesprek. Het volgende zou je bijvoorbeeld tegen de patiënt in de praktijk kunnen zeggen: "Ik benoem de meest voorkomende of belangrijke bijwerkingen. Deze bijwerkingen hoeven niet bij u voor te komen. Over een paar bijwerkingen wil ik u wat vertellen, zodat u die bijwerkingen kunt herkennen en zo nodig bij de arts/apotheek aan de bel kunt trekken. Ook kan ik u bij sommige bijwerkingen adviezen geven om de bijwerkingen te verminderen/te voorkomen."

BESPREEK DE BIJWERKINGEN

Als mevrouw Yilmaz en de apothekersassistente wel over bijwerkingen hadden gesproken, had mevrouw Yilmaz misschien geen last gehad van de buikpijn en misselijkheid van de naproxen. Het praktische advies heeft mevrouw geholpen. Daarom is het belangrijk om als apothekersassistent tijdens het eerste en tweede uitgiftegesprek de bijwerkingen wel te benoemen, al kan het soms moeilijk zijn om bijwerkingen ter sprake te brengen.

In de bijsluiters van het medicijn staan vaak veel bijwerkingen genoemd. Het is onmogelijk om die allemaal te bespreken tijdens de eerste en tweede uitgifte. Bespreek daarom alleen de meest belangrijke bijwerkingen. Denk hierbij aan de bijwerkingen die het vaakst voorkomen, bijwerkingen die vooral in de eerste weken van het gebruik voorkomen, bijwerkingen die met praktische adviezen zoveel mogelijk te voorkomen/te verminderen zijn en bijwerkingen waarbij de patiënt meteen de arts moet waarschuwen. Benoem alleen bijwerkingen die de patiënt ook daadwerkelijk kan merken. Bespreek eventueel ook bijwerkingen die minder vaak voorkomen, maar waarbij de patiënt wel meteen de arts moet waarschuwen.

LEG MOEILIJKE BIJWERKINGEN UIT

Noem geen medische termen. Leg (waar nodig) een bijwerking uit aan de hand van de klachten waaraan die te herkennen is. Een voorbeeld is de bijwerking bloedarmoede. De patiënt weet zelf niet op welke klachten hij moet letten. Het is dan belangrijk om te melden dat er bloedarmoede kan ontstaan, maar benoem ook de klachten waaraan bloedarmoede te herkennen is. Bloedarmoede is te merken aan snel moe zijn, bleek zien, moeite met ademen of duizelig voelen. Geef aan dat dan de arts gewaarschuwd moet worden. De geneesmiddelinformatie voor de patiënt (GIP, VI of Apotheek.nl) kan helpen om moeilijke bijwerkingen aan de patiënt uit te leggen.

GEEF PRAKTISCHE ADVIEZEN

Soms kan er bij een bijwerking een praktisch advies worden gegeven om de bijwerking te verminderen of te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is in de casus hierboven weer gegeven.

De meeste vragen bij een tweede uitgifte gaan over bijwerkingen

Een ander voorbeeld is de bijwerking droge mond. Die komt bij veel geneesmiddelen voor, zoals bijvoorbeeld medicijnen die zout zijn (bijvoorbeeld lithium) of zogeheten anticholinerge middelen (zoals antidepressiva, antipsychotica en opioïden). Een droge mond kan problemen met het gebit geven. Het is daarom belangrijk de patiënt te adviseren voldoende te drinken en het gebit goed te verzorgen.

VRAAG NAAR BIJWERKINGEN BIJ EEN TWEEDE UITGIFTEGESPREK

De meeste vragen bij een tweede uitgifte gaan over bijwerkingen. Achterhaal tijdens het tweede uitgiftegesprek of de patiënt bijwerkingen ervaart en of de patiënt last heeft van de bijwerkingen. Geef de patiënt waar mogelijk extra adviezen of informatie. Een verwijzing naar de arts kan ook een advies zijn. Dit geldt ook voor patiënten die buiten de uitgiftegesprekken met een vraag over een bijwerking aan de balie komen.

GEEF BIJWERKINGEN DOOR AAN LAREB

Bij Bijwerkingencentrum Lareb kunnen de zorgverlener en de patiënt meldingen doen van bijwerkingen en kun je je laten informeren over bijwerkingen van medicijnen, vaccins en andere gezondheidsproducten.

[Bron: lareb.nl]

Meld als zorgverlener en patiënt bijwerkingen op www.mijnbijwerking.nl. Dit kan helpen informatie over medicijnen te verbeteren. Ook wordt er dan nieuwe kennis opgedaan over bijwerkingen. <

Roelien Janssen MSc is apotheker/redacteur, afdeling Patiënteninformatie, Stichting Health Base.